

Stážnosť

Ústavný súd Slovenskej republiky
Hlavná 72
042 65 Košice

Sťažovatelia: Pavel BEĎAČ, narodený 27.9.1954, bytom Mostná 9, 949 01 Nitra,
František ČERMAN, narodený 29.11.1950, bytom Tabaková 1, 811 07 Bratislava

**Porušovateľ
základného práva:** Najvyšší súd Slovenskej republiky

zastúpení na základe plnej moci [•]

proti porušovaniu základných práv a slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy ako aj z Ústavy Slovenskej republiky a to podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky

V Bratislave, _____ 2006

V trestnej veci proti obvineným Romanovi BRÁZDOVI, Milošovi KOCÚROVI, Milanovi ANDRÁŠIKOVI, Pavlovi BEĎAČOVI, Františkovi ČERMANOVI, Stanislavovi DÚBRAVICKÉMU, a Jurajovi LACHMANOVI vedenej pred Krajským súdom v Bratislave pod spisovou značkou 1 T 6/82 Najvyšší súd Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky prejednal sťažnosť pre porušenie zákona podanú generálnym prokurátorom Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a rozsudkom č. 2 Tzf 5/90 zo dňa 19. októbra 1990 z dôvodu porušenia zákona v neprospech obvinených v celom rozsahu zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. apríla 1983, sp.zn. 1 To 17/83, v odsudzujúcej časti zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22. septembra 1982 sp.zn. 1 T 6/82 a Krajskému súdu v Bratislave („**Krajský súd**“) prikázal aby vec v potrebnom rozsahu opätovne prejednal a rozhodol.

Dôkaz: Rozsudok Najvyššieho súdu 2 Tzf 5/90 zo dňa 19.10.1990

Krajský súd rozhodol rozsudkom z 20. januára 2004 o vine obžalovaných a odsúdil obžalovaného Ing. Františka Čermana na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 11 rokov v III. nápravno- výchovnej skupine a obžalovaného Ing. Pavla Beďača na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov v II. nápravno- výchovnej skupine.

Dôkaz: Rozsudok Krajského súdu v Bratislave Z-21T 36/90 zo dňa 20.1. 2004

Obvinení sa proti rozsudku Krajského súdu odvolali na Najvyššom súde Slovenskej republiky. Svoje odvolanie obžalovaní odôvodnili, okrem skutočností uvádzaných už v priebehu súdneho konania, najmä novými skutočnosťami a dôkazmi, pričom vo svetle týchto nových skutočností a dôkazov žiadali o oslobodenie spod obžaloby.

Dôkaz: Dôvody Odvolania zo dňa 17.7.2004 zahláseného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 1T 36/90 zo dňa 20.1.2004

Na verejnom zasadnutí senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 13. decembra 2005, **[predseda senátu na otázku právneho zástupcu Sťažovateľov, či sa senát bude zaoberať novo navrhnutými dôkazmi dopovedal, že nebude] [senát uznesením rozhodol, že sa nebude zaoberať novo navrhnutými dôkazmi]**. Sťažovatelia podali námietku zaujatosti voči senátu priamo na tomto zasadnutí.

*Dôkaz: [Uznesenie] [Zápis] z verejného zasadnutia senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v trestnej veci sp. Zn.: 4 To 36/2004
Odôvodnenie námietky zaujatosti zo dňa 15.12.2005*

Uznesením zo dňa 9. februára 2006 Najvyšší súd Slovenskej republiky zamietol námietku zaujatosti a odmietol vykonať navrhnuté dôkazy s odôvodnením, že „v posudzovanej veci odvolací súd považoval dôkazy prezentované obžalovanými v odvolaniach proti rozsudku súdu prvého stupňa za súčasť ich obhajobných tvrdení“.

Dôkaz: Uznesenie 3 Ndt 47/2005 z 9.2.2006

Sťažovatelia namietajú porušenie čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 3(d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zo 4. novembra 1950 uverejneného ako oznámenie pod číslom 209/1992 Zb. („**Dohovor**“), konkrétne:

- (i) že vec má byť prejednaná nestranným a nezávislým súdom,
- (ii) že každý kto je obvinený z trestného činu má právo dať predvolať a vyslúchať svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako sú predvolávaní a vyslúchaní svedkovia v jeho neprospech,
- (iii) porušenie zásady, že účastníci konania sú si rovni
- (iv) porušenie zásady, že vec má byť prerokovaná bez zbytočných prietahov.

Ohľadom namietaných porušení sa Najvyšší súd Slovenskej republiky zaoberal námietkou zaujatosti, t.j. posúdením neustrannosti a nezávislosti súdu. Hoci rozhodnutie o námietke zaujatosti je primárne v právomoci Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a ten ju aj posúdil, posúdil ju tak, že jeho rozhodnutie je ústavne neudržateľné, keďže bezprostredne a neodvratne hrozí nenapraviteľný následok, že zaujatý senát rozhodne o merite veci, čo samo o sebe spôsobí, že konanie nebude možné považovať za spravodlivé. Táto obava je umocnená skutočnosťou, že Najvyšší súd Slovenskej republiky, môže okrem iného, rozsudok Krajského súdu potvrdiť. Túto hrozbu je možné odvrátiť iba preskúmaním zákonnosti a ústavnosti rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Právomoc na takéto preskúmanie má už iba Ústavný súd Slovenskej republiky.

O ochrane ďalších základných práv, porušenie ktorých je týmto podaním namietané, nerozhoduje iný súd. Preto, v zmysle § 49 zákona 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, je právomoc Ústavného súdu daná a v zmysle § 53 toho istého zákona sú procesné podmienky na podanie tejto Sťažnosti splnené.

Odôvodnenie

1. Prejednanie veci nestranným a nezávislým súdom

Príslušný senát Najvyššieho súdu na verejnom zasadnutí dňa 13.decembra 2005 odmietol zaoberať sa dôkazmi týkajúcimi sa únosu a vraždy Ľudmily Cervanovej, ktoré môžu svedčiť v prospech obžalovaných.

Okrem toho **senát Najvyššieho súdu odmietol** oboznámenie sa s celým spisovým materiálom, ktorého prevažná časť sa nachádza v archívoch Ministerstva vnútra v Levoči a to i napriek skutočnosti, že (i) tieto súvisia s prejednanou vecou, (ii) boli realizované po začatí trestného stíhania a neskôr uložené do archívu (iii) boli vykonané zákonným postupom v predmetnej trestnej veci a (iv) stále sú plnohodnotnými procesnými dôkazmi, ktoré súd pri svojom rozhodovaní musí vziať do úvahy. Takisto senát najvyššieho súdu odmietol vykonať výsluch znalca, ktorého znalecký posudok bol súdu riadne procesným postupom predložený v rámci odvolacieho konania.

Týmto svojim postupom súd spochybnil svoju nezaujatosť a nestrannosť v rozhodovacom procese o vine a nevine obžalovaných a vyvolal odôvodnené pochybnosti o svojej nezaujatosti pre pomer v k veci v zmysle § 30 ods. 1 Trestného poriadku.

Vzhľadom k skutočnostiam uvedeným detailne v bode 2 a vzhľadom k tomu, že súd odmietol vypočuť znalca, ktorý sa mohol a mal vyjadriť k realite priebehu skutkového deja ako vyplýva zo skutkovej vety obžaloby, ako aj vzhľadom k tomu, že súd ignoruje potrebu oboznámiť sa so všetkými procesnými dôkazmi, ktoré boli v prípravnom konaní vykonané napriek jeho vedomosti, že tieto procesne "čisté" dôkazy existujú a do dnešnej doby boli pred súdnymi orgánmi úmyselne zo strany orgánov prípravného konania zamlčované a utajované, **majú obžalovaní a aj ich obhajca vážnu pochybnosť o nezaujatosti odvolacieho súdu**, ako aj o tom, či na základe takto selektovaných a starostlivo vybraných procesných dôkazov dokáže súd vo veci objektívne, nezaujato, nestranné a spravodlivo rozhodnúť. Máme teda za to, že aj keď súdne konanie sa navonok prejavuje objektívnosťou a nestrannosťou súdu, konanie na odvolacom súde prebieha za takých okolností, **ktoré opodstatnene vyvolávajú podložené pochybnosti o správnosti a zákonnosti procesného postupu.**

V zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 To 31/2004 z bodu II. výrokovej vety tohto uznesenia platí, že

“dôvodne možno mať pochybnosť o nezaujatosti predsedu senátu alebo senátu pre pomer k veci, ak súdne konanie evidentne prebieha za takých okolností, ktoré opodstatnene vyvolávajú podložené pochybnosti o správnosti a zákonnosti procesného postupu, ktorými sa garantuje právo na obhajobu a navonok sa prejavuje objektívnosť a nestrannosť súdu.”

Toto uznesenie Najvyššieho súdu SR bolo publikované pod č. 56 v časopise zo súdnej praxe č. 4/2004. V odôvodnení tohto svojho uznesenia Najvyšší súd SR ďalej píše:

Podľa prvej vety článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor) zo 4. novembra 1950 uverejneného ako oznámenie pod číslom 209/1992 Zb. každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným

súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Všeobecné súdy poskytujú ochranu plynúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní, súc viazané procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu. Obsah práva na súdnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je aj zákonom upravené relevantné konanie súdov Slovenskej republiky. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu. Ak teda súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu.

Základné princípy nezávislosti súdnictva vyjadrené v článku 141 Ústavy Slovenskej republiky a v § 1 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov a v § 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príslodiacich v znení neskorších predpisov znamenajú, že súdne konania a rozhodnutia nielen že majú byť objektívne a nestranné, ale objektívnymi a nestrannými sa majú javiť aj navonok. ...

... Konanie a rozhodovanie súdu nielenže musí byť spravodlivé, objektívne a nestranné, ale aj navonok sa takým musí javiť. Preto súdne konanie nesmie prebiehať za takých okolností, ktoré sú spôsobilé vyvolať podložené pochybnosti o správnosti procesného postupu o spravodlivosti, objektívnosti a nestrannosti súdu. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu a Dohovorom garantovaného práva na spravodlivý proces, z čoho vyplýva, že nemožno neprávom garantovať právo.

V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva („Súd“) trestné konanie nemôže byť spravodlivé pred súdom, ktorý je, alebo sa javí byť zaujatý (*Van de Hurk v Holandsko, rozsudok z 19.4.1994, Seria A, c. 288; (1994) EHRR 481*). Na uspokojenie podmienky nestrannosti musí byť preukázané, že tribunál rozhodujúci vo veci musí prejsť subjektívnym aj objektívnym testom nestrannosti. Subjektívna zložka sa zaoberá osobným presvedčením sudcu v danom prípade. Objektívna zložka zahŕňa posudzovanie pochybností obvineného o nestrannosti súdu, vrátane posúdenia toho, či súd ponúka dostatočné garancie vylučujúce akékoľvek legitímne pochybnosti ohľadom jeho nezaujatosti. Ak príslušný tribunál nespĺňa čo i len jednu zložku tohto testu, považuje sa za zaujatý (*Hauschildt v Dánsko A 53 (1982)*). Skutočnosť, že zdanie nezaujatosti prezentované navonok nie je pre Súd pri posudzovaní nestrannosti národných súdov rozhodujúce, bola preukázaná napr. v prípade *Sander v United Kingdom ((2001) 31 EHRR 1003)*. Nestrannosť sudcu znamená, že sudca nemá predsudky a nie je zaujatý. Spravodlivý proces je nemožný, ak súd je zaujatý, alebo budí dojem zaujatosti voči obžalovaným. Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu v prípade *Hauschildt vs. Dánsko z 24.5.1989* uvádza, že „v súlade s objektívnym testom, musí byť rozhodnuté celkom bez ohľadu na konanie sudcu, či existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu vytvoriť priestor na pochybnosti o nestrannosti sudcu. V tejto súvislosti aj samotné zdanie nedostatku nestrannosti môže byť dôležité. V stávke je dôveryhodnosť súdu, ktorú v demokratickej spoločnosti súdy musia vzbudzovať vo verejnosti a čo je prioritné, ak ide o trestné konanie, musia ju vzbudzovať najmä u obvinených. Z tohto dôvodu, akýkoľvek sudca, vo vzťahu ku ktorému existuje legitímny dôvod na obavy z nedostatku nestrannosti, musí byť vylúčený“.

K rovnakému záveru Súd dospel aj vo svojom rozhodnutí vo veci *Fay v. Rakúsko (A 255-A par 30 (1993))*.

Je zrejmé, že príslušný senát Najvyššieho súdu odmietol vykonať a oboznámiť sa s časťou procesne plnohodnotných dôkazov, pričom existencia týchto konkrétnych skutočností sama opodstatnene zakladá veľmi vážne pochybnosti o nestrannosti a nezaujatosti senátu a navyše aj spôsobilosti v súlade s Trestným poriadkom spravodlivo a objektívne postupovať pri prejednávaní a rozhodovaní v posudzovanej veci, **čo je nesporne dôvodom na vylúčenie tohto senátu z vykonávaných úkonov trestného konania pre pomer k veci v zmysle § 30 ods. 1 Trestného poriadku.**

2. Odmietnutie vykonať dôkazy a vypočuť svedkov v prospech obžalovaných

Príslušný senát Najvyššieho súdu na verejnom zasadnutí dňa 13. decembra 2005 odmietol zaoberať sa dôkazmi týkajúcimi sa únosu a vraždy Ludmily Cervanovej, ktoré môžu svedčiť v prospech obžalovaných.

Okrem toho **senát Najvyššieho súdu odmietol** oboznámenie sa s celým spisovým materiálom, ktorého prevažná časť sa nachádza v archívoch Ministerstva vnútra v Levoči a to i napriek skutočnosti, že tieto súvisia s prejednávanou vecou, boli realizované po začatí trestného stíhania, neskôr zrejme úmyselne orgánmi činnými v trestnom konaní boli zo spisového materiálu vyňaté, čím došlo v rozpore s platným Trestným poriadkom k zamĺčaniu pred súdnymi orgánmi a v roku 1987 uložené do archívu a to napriek tomu, že tieto boli vykonané zákonným postupom v predmetnej trestnej veci, stále sú plnohodnotnými procesnými dôkazmi, ktoré súd pri svojom rozhodovaní musí vziať do úvahy. Takisto senát najvyššieho súdu odmietol vykonať výsluch znalca, ktorého znalecký posudok bol súdu riadne procesným postupom predložený v rámci odvolacieho konania.

Týmto svojím postupom porušil ústavnú **zásadu ústnosti** súdneho konania, ktorá je jednou zo základných zásad trestného konania uvedených v ust. § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Táto zásada spočíva v tom, že súd vždy rozhoduje na podklade ústne vykonaných dôkazov a ústnych výsluchov. Z vyššie uvedeného dôvodu musia svedkovia a znalci pred súdom vždy vypovedať ústne. Výnimky z tejto zásady sú výlučne uvedené v ust. § 211, § 102 ods. 2 a § 207 ods. 2 Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o znalca, Trestný poriadok v ust. § 211 ods. 4 umožňuje namiesto ústneho výsluchu znalca čítať buď zápisnicu z jeho výsluchu alebo jeho znalecký posudok, avšak len v prípade, ak prokurátor a obžalovaný s tým súhlasia. Obžalovaní však žiadali na verejnom zasadnutí vypočuť MUDr. Patrika Fialu PhD., jedného z najrenomovanejších slovenských znalcov z odvetvia súdneho lekárstva a patológie, avšak súd na verejnom zasadnutí odmietol vykonať dokazovanie. Pritom tento znalec, ktorý mohol vo svojej výpovedi spochybniť viaceré skutočnosti, o ktoré sa opierala obžaloba pri ustálení skutkového priebehu trestného činu, nebol v doterajšom konaní ešte vypočutý. Znalec pri svojom výsluchu mohol pred Najvyšším súdom SR potvrdiť, že stav mŕtvol vylučoval, že poškodená pred svojou smrťou nemohla byť opakovane viac krát znásilnená, a že voči nej nemohlo byť vyvíjané násilie, ktoré je bežné pri topení, počas únosu, či počas prevozu k jazierku, že nemohla byť do rieky Čierna voda vhodaná na úrovni termálneho jazierka, a mŕtva v koryte rieky plávať viac ako 2 km, že nájdená mŕtvola pred svojou smrťou nemohla požiť väčšie množstvo alkoholických nápojov, že podľa stupňa hniloby mŕtvola musela byť zavraždená 2 až 3 dni pred jej nálezom, t.j. buď v pondelok dňa 12.7.1976, resp. najneskôr v nedeľu dňa 11.7.1976 (t.j. nie v piatok 9.7.1976, ako to ustálil súd vo svojom rozsudku) a pod. To znamená, že znalec mohol podať svedectvo spochybňujúce motív činu ako i celú verziu priebehu trestného činu.

V zmysle ust. § 237 Trestného poriadku platí, že *“vo svojom rozhodnutí smie súd prihliadať len na skutočnosti, ktoré boli prebrané na verejnom zasadnutí, a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na verejnom zasadnutí vykonané.”* Ide o konkretizáciu základnej zásady trestného konania, tzv. **zásady bezprostrednosti** uvedenú v ust. § 2 ods. 12 Trestného poriadku, podľa ktorej *“súd smie prihliadnuť len na dôkazy, ktoré boli v tomto konaní vykonané”*. Naplnenie tohto ustanovenia má viesť k tomu, aby súd rozhodoval na základe dôkazov, ktoré sa vykonali priamo ním alebo pred ním. Toto zákonné ustanovenie zabezpečuje, aby sa súd náležite oboznámil s dôkazmi, ktoré tvoria základ pre jeho rozhodnutie, a aby pri tomto rozhodovaní neprihliadol na dôkazy, ktoré sa pred súdom nevykonali. Ďalej v zmysle ust. § 263 ods. 6 Trestného poriadku platí, že *“odvolací súd môže konanie doplniť dôkazmi nevyhnutnými na to, aby mohol o odvolaní rozhodnúť.”* Všetky vyššie uvedené ustanovenia zákona súd opätovne ignoroval, keď odmietol vykonať a oboznámiť sa s procesne plnohodnotnými dôkazmi, ktoré už pred ním ignoroval Krajský súd a ktoré boli orgánmi činnými v trestnom konaní zákonným spôsobom vykonané v predmetnej trestnej veci, ktoré sa nachádzajú v archívnych spisoch Ministerstva vnútra v Levoči pod číslom F/R-013, inventárna 289, rok 1976. Ide pritom o skutočnosti a dôkazy, ktorých pripojenie do súdneho spisu obžalovaní bezvýsledne požadujú od roku 1990, pričom povinnosť zadováženia týchto dôkazov (pokiaľ by existovali) vyplýva aj z rozhodnutia federálneho najvyššieho súdu z roku 1990, ktorým rozhodnutím boli zrušené všetky predchádzajúce rozhodnutia v tejto veci ako nezákonné, pričom týmto rozhodnutím bol viazaný nielen Krajský súd, ale je ním viazaný aj Najvyšší súd SR ako súd odvolací.

V neposlednom rade je potrebné uviesť, že orgány činné v trestnom konaní sú v zmysle ust. § 2 ods. 5 Trestného poriadku postupovať tak *“aby bol náležite zistený skutkový stav vecí a s rovnakou starostlivosťou*

objasňovať okolnosti svedčiace proti obvinenému ako aj okolnosti svedčiace v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávať dôkazy, nečakajúc na návrh strán.” Súd tým, že odmietol vykonať dôkazy navrhnuté obžalovanými a svedčiace v ich prospech, resp. tým, že sa odmietol oboznámiť so všetkými procesnými dôkazmi z prípravného konania, jednoznačne a hrubo porušil základné práva obžalovaných a tým aj ustanovenia Trestného poriadku.

Európsky súd pre ľudské práva sa k vykonávaniu dôkazov v prospech obžalovaných vyjadruje v prípade *Vidal vs. Belgicko* (14/1991/266/337). Súd tu konštatuje platnosť všeobecného pravidla, že je na národných súdoch posudzovať dôkazy prekladané obvinenými, ako aj ich relevantnosť. Súd nepožaduje vypočutie každého svedka navrhnutého obvinenými; jeho primárnym cieľom však je... rovnosť zbraní (*Engel a i. v Holandsko z 8. júna 1976*) (viď nižšie). Úlohou súdu je posúdiť či príslušné konanie, posudzované ako celok, bolo spravodlivé. V prípade *Vidal vs. Belgicko*, ktorý predstavuje paralelu s prípadom, ktorý je predmetom tohto podania, bolo rozhodnuté, že právo na obhajobu bolo porušené v takom rozsahu, že sťažovateľovi bolo popreté právo na spravodlivý proces, t.j. došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

3. Rovnosť účastníkov konania a rovnosť zbraní

Ďalšie mimoriadne závažné porušenie práva na spravodlivé súdne konanie vidíme v porušení princípu „rovnosti zbraní“. Tento princíp bol prvý krát spomenutý pred Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu v prípade *Neumeister* a odvtedy je základnou črtou článku 6 Dohovoru. Tento vyžaduje spravodlivú rovnováhu medzi stranami a vzťahuje sa na občianske aj trestné konanie. Posudzuje sa predovšetkým vo vzťahu k čl. 6 ods. 3 (d) Dohovoru, t.j. k právu oboch strán rovnocenne predkladať dôkazy vo svoj prospech.

V čase, keď sa v pôvodnom konaní v osemdesiatych rokoch vykonávali dôkazy, procesná rovnosť neexistovala, čo jednoznačne potvrdil aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej a Slovenskej federatívnej republiky z roku 1990 konštatujúc, že neboli vykonané dôkazy navrhnuté obhajobou a dokazovanie bolo zámerne neúplné v neprospech obhajoby. V tomto čase na jednej strane stál nedotknuteľný mocenský aparát s verejne nekontrolovateľnými právomocami a na druhej zopár jednotlivcov, ktorí sa nemohli brániť. Jedna procesná strana bola neopodstatnene zvýhodnená a prezentovala dôkazy, pričom z pozície moci zabránila druhej strane urobiť to isté.

Na margo jednostrannosti dôkazov Najvyšší súd Českej a Slovenskej federatívnej republiky prikázal Krajskému súdu vykonať ďalšie dôkazy, ktoré by umožnili aj druhej procesnej strane získať rovnocenné postavenie. Krajský súd však v svojom rozsudku na viacerých miestach konštatuje, že navrhnuté dôkazy vykonať nemohol. Preto neboli nikdy vypočutí spoluvážni, ktorí mohli potvrdiť výpovede odsúdených o nátlaku zo strany spoluvážňov pri získavaní priznávajúcich výpovedí, neboli získané analýzy vzoriek vody, ktoré mohli vyvrátiť vyšetrovaciu verziu o utopení poškodenej v jazierku, nebol vykonaný vyšetrovací pokus ohľadne možnosti dohľadnosti v mieste únosu poškodenej, ktorý by mohol vyvrátiť svedectvo viacerých kľúčových svedkov resp. úplne vyvrátiť svedectvo svedka Urbánka a celú vyšetrovaciu verziu scenára únosu poškodenej, nebolo urobený časový snímok cesty korunnej svedkyne Barčíkovej rod. Zimákovej rozvedenej Vozárovej, ktorý by mohol potvrdiť, že túto cestu nebolo možné v roku 1976 absolvovať v časovom rozvrhu predloženom vyšetrovateľmi a tak spochybníť svedectvo, ktoré svedkyňa síce v plnom rozsahu odvolala (za čo bola odsúdená na tri roky odňatia slobody), ale na základe ktorého boli Sťažovatelia odsúdení.

V roku 2004 označil Krajský súd výpovede svedkov z tohto obdobia za vierohodné, ignorujúc tak fakt, že obžalovaní nemali možnosť vyjadriť sa k týmto dôkazom v čase ich získania, brániť sa proti nim, vyvracať ich a predkladať svoje obhajobné dôkazy a ignorujúc tým princíp rovnosti zbraní a zásady prevzaté do nášho právneho poriadku po pristúpení k Dohovoru a ďalším medzinárodným dokumentom. Konštatovanie Krajského súdu v rozsudku, že „Najvyšší súd Českej a Slovenskej federatívnej republiky nekonštatuje nezákonnosť dovtedy vykonaných dôkazov, ale ich neúplnosť, resp. že súd v prvom konaní vyhodnotil niektoré dôkazy bez toho aby ich vykonal“ je zavádzajúce. Najvyšší súd Českej a Slovenskej federatívnej republiky v uznesení ktorým zrušil rozsudok Krajského súdu výslovne uvádza: „*Všeobecnou vadou v postupe Krajského súdu a Najvyššieho súdu je ich nesprávny prístup k obhajobe obvinených. Bola v niektorých prípadoch bez akéhokoľvek preverenia odmietnutá a dôkazy, ktorými mohla byť overená, neboli vykonané. Obhajoba obvinených bola v týchto prípadoch posudzovaná len vo svetle dôkazov, ktoré vyznievali jednostranne v neprospech obvinených. V dôsledku toho bola obhajoba obvinených a priori považovaná za nevierohodnú a odmietnutá.*“

Obžalovaní tak boli obratí o možnosť oprieť sa o dôkazy v ich prospech a to tak v predchádzajúcom režimom (ktorý dôkazy nepripustil), ako aj súčasným súdom (ktorý dôkazy nevykonali). Už len vzhľadom na tieto

skutočnosti je nemožné dosiahnuť rovnosť zbraní a teda aj spravodlivý proces v tejto veci. Niektoré úkony sa už nikdy nebudú dať opakovať a voči niektorým vykonaným úkonom sa už nikdy nebude dať účinne brániť.

Európsky súd pre ľudské práva sa v prípade *Bönisch vs Rakúsko* zaoberal nerovnocenným zaobchádzaním so súdnym znalcom obhajoby a súdnym znalcom obžaloby. To, že v tomto prípade súdnemu znalcovi, ktorý mohol do prípadu vniesť svetlo prezentáciou dôkazov svedčiacich v prospech sťažovateľov nebol vôbec daný priestor ich prezentovať, je exemplárnym porušením princípov položených Súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky tým, že odmietol prihliadnuť na dôkazy navrhnuté v odvolaní proti rozsudku Krajského súdu (viď bod 2 vyššie) potvrdil, že bude ďalej pokračovať v posudzovaní veci na základe dôkazov predložených stranou v procese neopodstatnene zvýhodnenou a prenášať tak porušovanie zásady rovnosti zbraní do ďalších stupňov konania. Je veľmi otázne, či vzhľadom na pochybenia pred rokom 1990, 12-ročné prietahy v konaní spôsobené Krajským súdom po roku 1990, kedy justícia bez akýchkoľvek pochybností zneužívala svoje postavenie a jednala so sťažovateľmi z pozície moci (posúdené ako porušovanie procesných pravidiel aj Ústavným súdom) a neobhájiteľne defektný rozsudok Krajského súdu (ako z formálneho tak aj obsahového hľadiska) v tomto konaní ešte vôbec môže byť nastolená rovnosť zbraní. Zásada rovnosti strán a právo na rovnosť zbraní v tomto konaní boli hrubo porušené medzi rokmi 1981 a 1990 a všetky úkony a udalosti, ktoré boli vykonané resp. sa odohrali do dnešného dňa len nadväzujú na tento vadný a nenapraviteľný právny stav a prehlbujú ho.

4. Verejné prejednanie veci bez zbytočných prietahov

V kontexte vývoja tohto prípadu počas posledných 17-tich rokov a všetkého, čo bolo uvedené vyššie, sťažovatelia tiež namietajú porušenie práva na spravodlivý proces v primeranom čase. Prietahy spôsobené Krajským súdom (ktoré potvrdil Ústavný vo svojom rozsudku [•]) znamenali pre sťažovateľov stratu práva na rozhodnutie ich veci na 12 rokov.

Justícia ako jeden z pilierov štátnej moci zastupuje štát pri výkone spravodlivosti. Jej úlohou je dbať na to, aby boli dodržiavané práva občanov, prípadne takéto práva vynucovať. Neschopnosť justície vyniesť rozsudok počas dvanástich rokov nemožno ospravedlniť skutkovou zložitou veci, obtiažnosťou dokazovania, počtom svedkov, vyhľadávaním a vypočúvaním svedkov ani obsiahlosťou spisu. Výsledkom zdĺhavosti konania resp. nečinnosti kompetentných orgánov bude nevyhnutne sa znižujúca možnosť riadne objasniť spáchaný trestný čin, nájsť páchatelov a preukázať im vinu.

Vzhľadom na výnimočnosť a závažnosť tohoto prípadu, doby, počas ktorej táto záležitosť zasahuje hrubým spôsobom do životov sťažovateľov a ich blízkych a z toho vyplývajúcej potreby dosiahnuť okamžitú spravodlivosť v zmysle čl. 26 zákona 38/1993 Z.z., skutočnosť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky o veci nerozhodol počas ďalších dvoch rokov je zarážajúca.

Prípad ktorého aktérmi sa sťažovatelia stali, bol jedným z najmasívnejšie medializovaných v dejinách česko-slovenskej kriminalistiky. Sťažovatelia boli exkomunikovaní zo spoločnosti práve v súvislosti s touto medializáciou. Na základe prevládajúcej verejnej mienky sú stále považovaní za brutálnych vrahov. Negatívne dôsledky tohto prípadu pre sťažovateľov sa ani najmenej nezmiernili; už 14 rokov ich spoločnosť okolo nich považuje za vrahov a skutočnosť, že počas dvanástich rokov sa na nich vzťahovala prezumpcia nevinoty tento postoj nijako výrazne nezmenila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je poslednou inštanciou justície v riadnom konaní, ktorá môže naprávať pochybenia nižších súdov. Táto úloha si vyžaduje jednotlivcov pre ktorých sú občianska statočnosť, sudcovská etika a snaha nájsť pravdu prvoradá. Ak najvyšší súd demokratickej krajiny nevie zaujať v exemplárnych a ľudsky mimoriadne komplikovaných a senzitívnych prípadoch, akým tento prípad nepochybne je stanovisko, ktoré nepodlieha žiadnym vplyvom a nátlakom a riadi sa iba zákonom, je to vizitka celej krajiny. Keďže už dávno nežijeme izolovaní od okolitého sveta a naše počiny sú sledované a posudzované, možno očakávať, že táto naša vizitka neostane nepovšimnutá.

Na základe uvedených skutočností, v zmysle čl. 127 ods.3 Ústavy Slovenskej republiky a v zmysle § 40 a nasl. zákona 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a postavení jeho sudcov v platnom znení navrhujú sťažovatelia aby Ústavný súd Slovenskej republiky ich sťažnosti vyhovel a

rozhodol takto:

Najvyšší súd v konaní sp. Zn. 4 To 36/2004 porušil právo sťažovateľov na prejednanie veci nestranným a nezávislým súdom, právo dať predvolať a vylúčať svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako sú predvolávaní a vylúčení svedkovia v jeho neprospech, zásadu, že účastníci konania sú si rovní a zásadu, že vec má byť prerokovaná bez zbytočných prietahov, teda práva zaručené Ústavou Slovenskej republiky a Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní vyššie uvedených práv a prikazuje zabezpečiť Sťažovateľom základné právo na riadne prerokovanie ich veci nestranným a nezávislým súdom, právo vykonať dôkazy v ich prospech, právo na rovné, právo na rovnosť účastníkov konania a právo na prejednanie ich veci bez zbytočných prietahov.

Za:

Pavel Beďač
František Čerman

na základe plnej moci

[•]